Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΤΕΥΧΟΣ 2 (787) ΝΟΕΜΒΡΗΣ 1929

Ο ΨΥΧΑΡΗΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ(*)

16 Rue Chaptal, Paris, IX

16 τοῦ Χριστοῦ 1903

Ἀγαπητέ μου Ταγκόπουλε,

... Ὡραῖο τὸ γράμμα ποὺ μοῦ στέλνεις! Καὶ γὼ συγκινήθηκα. Μὰ τί θαρρεῖς; Μήπως δὲ βουρκώνουνε τὰ μάτια μου, καὶ σὰ σὲ συλλογιέμαι καὶ σένα καὶ τὸ Νουμᾶ καὶ τὸν ἀγώνα μας τὸν ΑΓΙΟ, ποὺ βγῆκες τώρα ἐσὺ τόσο ἄξιος καὶ τόσο πιτήδειος ἀγωνιστής; Μπράβο σου. Τὰ πᾶμε καλά. Ἔχω τώρα δουλειὲς μὲ φοῦντες κι ἀναγκάζουμαι νὰ τρέχω ἀπὸ τὸ πρωΐ στὸ βράδυ. Καιρὸς γιὰ γράψιμο μοῦ ἀπομνήσκει μόλις. Θέλω νὰ σοῦ τελειώσω κάποιο μου ἄρθρο γιὰ τὰ Μακεδονικά, λουκούμι-κι ἄλλο ἕνα γιὰ ν' ἀποδείξω πὼς μᾶς χρειάζεται ἀναμεταξύ μας ἕνωση κ' ἐνέργεια, νὰ φαινόμαστε, νὰ μὴν κρυβόμαστε κ' ἔτσι θὰ βροῦμε τὸ συφέρο μας μαζὶ μὲ τὸ καλὸ τῆς Ἰδέας.

Νὰ μοῦ γλυκοφιλήσης τὸν Παλαμᾶ.

14 τοῦ Χριστοῦ 1904

... Πολὺ ὡραῖος ὁ σημερνὸς Νουμᾶς. Οἱ στίχοι τοῦ Μάνου μας ἀριστούργημα καὶ γιομάτοι φωτιά, π'ἀναθεμάντονε.(**) Ἀφτός, βλέπεις, βράζει μέσα του ἡ ζωὴ ἐνῶ ἐμεῖς γεράσαμε . . . . .

Γράφω, γράφω ἕνα μεγάλο ἄρθρο γιὰ τὸ Σουρῆ. Τοιμάζω ἄλλο Ἕνωση καὶ δύναμη. Νὰ ὡστόσο ποὺ κάτι καταφέρατε—γειά σας—καὶ γειά σου. Χωρὶς προσωπικά. Μόνο πρόσωπο, ἡ Ἰδέα. . . . . .

8 τοῦ Γενάρη 1905

... Ἔλα νὰ σὲ φιλήσω γιὰ τὰ ὡραῖα, τὰ λαμπρὰ τὰ λόγια ποὺ ἔγραψες γιὰ τὸν Κροῦσο (Ζωὴ κι ἀγάπη στὴ μοναξιά). Πολύ, πολὺ σὲ φχαριστῶ. Τὸ διάβασα, τὸ ξαναδιάβασα καὶ τὸ ξαναδιάβασα καὶ θὰ τὸ ξαναδιαβάσω, καὶ θὰ τὸ ξαναδιαβάζω γιὰ νὰ παρηγοριοῦμαι καὶ νὰ μοῦ δίνη θάρρος.(***) Νὰ δῆς τὸ πιὸ περίεργο, ποὺ ἄρεσε πολὺ ἐδῶ τὸ βιβλίο. Κάμποσοι ἀπὸ τοὺς πρὶ μαθητάδες τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς δὲν ξεχάσανε τὰ Ρωμαΐκα. Τὸ διαβάζοινε καὶ τοὺς βλέπω συνεπαρμένους . . . . .

21 τοῦ Θεριστῆ 1907

... Ἔννοια σου γιὰ τὸ τὶ λένε. Ὁ φανατισμός μας ὁ περίφημος· ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἔννοια τοῦ παιδιοῦ ποὺ σὰ μάθη τὴ γλώσσα, θὰ θελήση νὰ μάθη καὶ τὴ γραμματική της, δηλαδὴ κανόνες. Εἰδεμὴ ζήτημα δὲν ὑπάρχει . . . .

9 τοῦ Χριστοῦ 1903

... Ἡ μόνη μέρα τὴ βδομάδα ποὺ ἀνασαίνω, εἶναι σὰν ἔρχεται ὁ «Νουμᾶς».

30 τοῦ Ἀλωνάρη 1904

... Ἡ δουλειὰ καὶ πάντα ἡ δουλειὰ εἶναι ὁ νόμος τοῦ ἀθρώπου. Πρέπει ἀκατάπαφτα νὰ δουλέβουμε. Τί κάνω ἐγώ; Τί κάνει ὁ Πάλλης; Τί κάνεις καὶ τοῦ λόγου σου; Βέβαια πὼς μᾶς κοστίζει. Νὰ δῆς ὅμως πὼς κερδίζουμε πολὺ περισσότερο παρὰ ποὺ μᾶς κοστίζει. Γιατὶ ἐγὼ θαρρῶ πὼς ὁ «Νουμᾶς»—σοῦ τόλεγα κιόλας μιὰ μέρα—θὰ πιάση τόπο, τόπο στὴν ἱστορία, καὶ θὰ μείνη. Γιὰ ποιὰν ἄλλη φημερίδα μπορεῖ νὰ πεῖ κανεὶς τὸ ἴδιο; Καὶ θὰ τὸ χρωστοῦμε τοῦ Ταγκόπουλου· θὰ τὸ χρωστοῦμε στὴν ὡραία δουλειὰ ποὺ θὰ μᾶς κάμη. Μὰ ὅσο πάει θὰ κυκλοφορήση περισσότερο τὸ φύλλο. Ἔτσι ἔχουμε λοιπὸν καὶ ὑλικὸ κέρδος. Ἔχουμε καὶ τὸ κέρδος τὸ μεγάλο ποὺ θὰ κυκλοφορήση κάθε μέρα παραπάνω ἡ Ἰδέα.

Πάντα δικός σου

ΨΥΧΑΡΗΣ

(*) Κομμάτια ἀπὸ γράμματά του, σταλμένα στὸ Δ. Ταγκόπουλο, τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ «Νουμᾶ».

(**) Ἀριθμὸς φύλλου 124. Στίχοι τοῦ Μάνου ἀπὸ τὴ μετάφραση τῆς «Ἀντιγόνης».

(***) Ἄρθρο τοῦ Δ. Ταγκόπουλου ὁ Ρομπινσώνας. Ἀριθ. φύλλου 126 τοῦ 1904.

ΣΕ ΑΛΩΝΙΣΤΙΚΗ ΜΗΧΑΝΗ

Κοντὰ στὸ ξοχικὸ τοῦ Ψυχάρη

Ἐσένα ἀηδόνι νὰ σὲ πῶ θὰ σφάλω.
Ἐσύ'σαι δράκος ποὺ ἀπ' τὰ σπλάχνα βγαίνει
Τῆς γῆς καὶ μ' ἀγκομαχητὸ μεγάλο
Γεννοβολάει θροφὴ καὶ μᾶς παχαίνει.

Ἐσύ, δίχως ἀνασασμὸ νὰ πάρης,
Ὅλο βογγᾶς κι ἀντιλαλοῦν οἱ βράχοι·
Ἔτσι κι ὁ μέγας δουλευτὴς Ψυχάρης
Βαθειομουγκρίζει σὰν τὸ σπάη τ' ἀστάχι.

Τὸ σπάει τ' ἀστάχι μὲ φωνὴ σὰ δράκου
Καὶ τὰ σπυριὰ μᾶς ρίχνει γιὰ θροφή μας,
Μὰ γίνεται κι ἀηδόνι ἐκεῖνος—Ἄκου!
Ἀγάπες τώρα χύνει στὴν ψυχή μας.

Ροσμαπαμόνι 1901.

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ